

QUILLING

Rengârenk

Bir Dünyaya Kapı Aralıyor

Semiramis DOĞAN

Mavi, pembe, mor, yeşil, sarı rengârenk kâğıtlar, marifetli ellerde şekilleniyor, ortaya göz alıcı, göreni 'harika diyarlara' götüren el emeği, göz nuru ürünler çıkıyor. Renkli kâğıtların kullanıldığı ve Orta Çağ Avrupası'nda 14.-15. yüzyıllarda ortaya çıktığı sanılan sanatın adı 'quilling', nam-ı diğer kâğıt kesme sanatı. Sena Runa, quilling'in Türkiye'deki pek az temsilcisinden biri. Rengârenk kâğıtlar onun maharetli ellerinde bazen eteği uçuşan zarif bir balerin, bazen rengârenk melodileriyle bir keman, bazen de içine dünyalar kadar sevginin sığabildiği avuç içi kadar bir kalp oluyor.

Titizliği ve dakikliği ile ünlü İngiliz beyefendisi Bay Fogg, müdavimi olduğu kulüpte tüm servetini ortaya koyduğu bir iddiaya girer. Kararlıdır, 80 günde tüm dünyanın çevresini dolaşacaktır. Hazırlıkları tamamlayıp yola koyulur Phileas Fogg ve yardımcısı. Heyecan verici maceralarla dolu yolculuk sırasında hayatını kurtardığı bir kadına gönlü düşer ve 80 gün sonra eve döndüğünde evlenirler. Birlikte çok mutlu bir hayat sürerler.

Bizi Jules Verne'in dünyaca ünlü masalı 'Seksen Günde Devr-i Alem'e götüren, Bay Fogg ve beraberindekileri bir balonda gösteren kitap kapağını hayalimizde canlandırma-mıza sebep olan şey, rengârenk kâğıtlardan ince bir işçilikle yapılmış balonlar ve yine rengârenk ve farklı ebatlardaki kalpler. Bizi çocukluğumuzun masal dünyasına götüren figürler yalnızca balonlar ve kalpler değildi elbette. Narin bir balerin, bir keman, rengârenk kuyruğuyla tavus kuşu ve daha başkaları... Sözüne ettiğimiz figürlerin her biri, genç sanatçı Sena Runa'nın el emeği ürünü. Runa'yı ve sanatını yakından tanımak üzere evinde ziyaret ettik.

'Quilling'in Yıldızı 20. Yüzyılda Yeniden Parladı

Sena Runa'nın, iş hayatından sıkıldığı bir dönemde hayatına renk katmak isterken keşfettiği ve sonrasında tüm mesaisini vakfettiği sanatın adı, "quilling". Kâğıt telkâri olarak da bilinen bu sanatın Türkiye'de çok az temsilcisi var. Sena Runa da onlardan biri. Runa'ya ve sanatına değinmeden önce quilling hakkında kısa bir bilgi vermekte fayda var. İngilizce kökenli olan quilling; "tüy", "mızrap", "makaraya sarma" anlamlarına gelen bir terim. İnce kâğıt şeritlerin bir iğne etrafında dolanarak veya elle bükülerek hazırlanan şekillerin birleştirilmesiyle ortaya çıkan bir el sanatı quilling. Orta Çağ Avrupası'nda 14. ve 15. yüzyıllarda ortaya çıktığı sanılıyor. Avrupa'da rahip ve rahibelerin, kitap kapaklarından elde ettikleri ince kâğıt şeritlerini dolayarak hazırladıkları dini motifli panoların, bu sanatın ilk örnekleri olduğu biliniyor.

Pek çok el sanatı gibi hayli emek ve sabır isteyen quilling, Avrupa ve İngiltere'den sonra Amerika'ya ulaşıp popülerlik kazanmış, 1800'lü yıllarda soylu ailelerin genç kızlarının rağbet ettiği bir sanat halini almış. Genç kızların çok ilgi göster-

diği bu sanat, okullarda bile el sanatı olarak öğretilmeye başlamış. Ne var ki 19. yüzyıla gelindiğinde quilling denilen kâğıt kıvrma sanatının yıldızı parlaklığını yitirmiş. Ta ki 20. yüzyıla gelinceye kadar. Bu yüzyılın ortalarında kâğıt çeşitlerinin artması, renk renk kâğıtların üretilmeye başlanması ve kolay bulunur olması quilling sanatı yeniden canlanmaya başlamış. Bu yeniden canlanmanın sebebi, yapımında kullanılan malzemelerin kolay temin edilebilir olması belki de.

Kullanılan malzemeler için kolay temin edilebilir dedik. Peki bu malzemeler neler? Her türlü kâğıt, fakat elbette renkli olması tercih sebebi, cetvel, kesici ve yapıştırıcı malzemeler, quilling aleti. Gerisi, maharetli ellerin becerisine ve üretenin hayal gücüne kalıyor.

Quilling İçin İşini Bıraktı

Bizde anavatani Mardin Midyat olan telkâri ile benzerlik taşıyan, bu sebeple kâğıt telkâri de denilen bu sanat, Türkiye’de çok yaygın bir el sanatı olmasa da temsilcileri yok değil demiştik. Tıpkı Sena Runa gibi... Kendisiyle söyleşimize başlarken, ilk olarak Sena Runa’nın bu sanatla nasıl tanıştığını öğrenmek istiyoruz. Marmara Üniversitesi İşletme Fakültesi mezunu olan ve bundan yaklaşık üç

yıl önce, insan kaynakları uzmanı olarak çalıştığı dönemde kendisine bir hobi edinme arayışı içindeyken tanışmış quilling ile Runa. İnternette araştırma yaparken gördüğü quilling çalışmaları dikkatini çekmiş ve “Ben de yapabilir miyim?” deyip bir iki örnek denemiş.

İlk denemeleri pek de iyi sonuçlar vermemiş olsa da yılmamış genç sanatçı. Giderek bu daha iyi örnekler vermeye başlayan Sena Runa, “Denemelerim başarıyla sonuçlandıkça kendimi daha fazla geliştirmek için bol bol araştırmalar yaptım.” diyor. Böylece iki yıl boyunca amatör olarak ilgilenmiş kâğıt kıvrma sanatıyla. İlk zamanlar yalnızca hobi olarak gördüğü bu uğraşta kendini geliştirmiş ve iki senenin sonunda insan kaynakları alanında çalıştığı işini bırakıp, profesyonel olarak bu sanata yönelmeye karar vermiş. Ürettiklerini sosyal medya hesaplarına yükleyen ve ürettiklerini bu sayede yakın çevresi dışında daha çok kişiyle paylaşma imkânı bulan Sena Runa, gördüğü ilginin kendisini cesaretlendirdiğini dile getiriyor.

Söyleşimiz sürerken gözümüz, önümüzde duran sehpanın üzerindeki çerçevelerde bulunan, Sena Runa’nın el emeği göz nuru quilling çalışmalarına takılıyoruz. Her biri birbirinden güzel, rengârenk görüntüleriyle buldukları ortama hoş bir hava katabilecek ürünlerin nasıl meydana geldiğini merak ediyoruz ve işin inceliklerine değinmesini istiyoruz. Kullanılan malzemelerden yukarıda bahsetmiştik. Sena Runa, malzemeler arasında saydığımız quilling aletini kullanmayı tercih etmediğini belirtiyor.

Genç sanatçı, işe evvela çalışacağı figürle ilgili bir şablon çıkararak başladığını anlatıyor. Söylediğine göre şekli önceden belirliyor, iç desenler, kullanacağı renkler ise yapım esnasında oluşuyor. Şablon tamamlandıktan sonra, önceden kimini bir parmak, kimini de biraz daha kalın şeritler halinde kesmiş olduğu rengârenk kâğıt şeritlerini eliyle kıvrıp, minik birer rulo haline getiriyor. Tasarlanan kompozisyonda kullanacağı yere göre bazen epey sıkı, bazen de hafif gevşek biçimde bıraktığı ruloları açılmaları için yapıştırıyor. Daha sonra bunları tasarladığı figürü zemin kâğıdına yapıştırıyor.

Kâğıtlarla Harika Diyarlara Yolculuk

Mavi, pembe, mor, yeşil, sarı rengârenk kâğıtları marifetli elleriyle şekillendirip, ortaya çıkardığı göz nuru çalışmalarıyla göreni âdeta ‘harika diyarlara’ götürüyor Sena Runa. Bazen, eteği uçsan zarif bir balerin oluyor sizi götürdüğü masalın kahramanı, bazen rengârenk melodileri kulağınıza gelen bir keman, bazen içine dünyalar kadar sevginin sı-

ğabildiği avuç içi kadar bir kalp. Ve o masalı filme çeken yine rengârenk bir kamera.

Ürettiği her biri diğerinden güzel figürlere bakıp, masanın başına geçtiğinde en çok hangisini yapmaktan keyif aldığını merak ediyoruz. "Aslında hepsinden çok keyif alıyorum ama sanırım kalp yapmayı çok seviyorum. Bir de kalp, en çok ürettiğim figür." diyor genç sanatçı. Geçen yıl sosyal medyadaki paylaşımlarından güzel geri dönüşler aldığını söyleyen Sena Runa, o dönem gelen siparişlere göre farklı figürler de denediğini dile getiriyor. Kamera, gitar, keman gibi figürlerin, bu şekilde ortaya çıktığını vurguluyor.

İnsan kaynakları uzmanıyken profesyonel kariyer yaşamını bir kenara bırakıp kâğıt kıvrıma sanatına Runa, işine büyük bir tutkuyla bağlı. Gerek yurt içi, gerekse yurt dışı gezilerinde rastladığı her kırtasiye dükkânına girdiğini, kullanabileceği her renk kâğıdı malzeme stokuna dâhil ettiğini anlatıyor. Evinde halen kutular dolusu renkli kâğıt bulunduğunu belirtiyor genç sanatçı. Yurt dışından kâğıt aldığını söylerken, 'quilling'in Türkiye'de çok bilinen bir sanat olmadığı konusuna geliyor yine. Bu sanatla uğraşanların sayısı çok olmadığı gibi bilinirliğinin de şimdilik pek fazla olmadığını belirtiyor Sena Runa. Bu sebeple kendisinin hedef kitlesinin, neredeyse yüzde 90 gibi çok önemli bir kesiminin yurt dışından, bilhassa da ABD ve İngiltere'den olduğunu söylüyor. Quilling sanatında örnek aldığı bir sanatçı olup olmadığını soruyoruz. O da, Yulia Brodskaya adlı Rus asıllı bir sanatçının çalışmalarını çok beğendiğini ifade ediyor.

Bu sanatın Türkiye'de bilinirliğini arttırmak için başkalarına öğretmek gibi bir düşüncesi olup olmadığını öğrenmek istiyoruz Runa'dan. Kendisine zaman zaman bu yönde öneriler gelirse, üretmek için gösterdiği sabrı, ne yazık ki öğretmek için gösteremediğini ifade ederek, "Şimdiye kadar birine bir şey öğretmeyi denemedim. Sanırım eğitim işi, bana göre bir şey değil. Ama zaman ne gösterir bilemiyorum." diyor.

Sabır ve Emek İşi

Söyleşimizin yavaş yavaş sonuna gelirken, gözümüzün sağ elindeki bandaja takıldığını fark etmiş olacak ki, açıklama gereği hissediyor Sena Runa. Kâğıt kıvrıma sanatı 'quilling'in, dışarıdan bakıldığında kolay gibi görünse de sabır ve emek ve tabii ki el becerisi isteyen bir sanat olduğunu vurgulayan genç sanatçı, "Ara vermeden uzun saatler çalıştığınızda

ortaya renk renk güzel ürünler çıktığı gibi böyle sonuçlarla da karşılaşabiliyorsunuz." diyor gülerek. Bazen gece geç saatlere kadar çalıştığını ifade eden sanatçı, "Boş vaktinde insan kitap okurken nasıl keyif alıyorsa, ben de öyle keyif alıyorum yaptığım işten." diye de ekliyor.

Daha önce denemediği bir figürü elde etmenin, tecrübe edilmiş figürlerden daha meşakkatli olduğunu söyleyen Runa, "İlk başladığım zamanlarda bir kalbi, iki-üç günde yapabiliyordum, şimdi ise ara vermezsem 4-5 saatte yapabiliyorum. Elbette yapacağım tasarımın boyutu ne kadar büyürse o kadar uzun sürüyor çalışma. Mesela, bir dünya haritası yapmıştım. Neredeyse beş ay sürdü tamamlanması." diye konuşuyor. Hemen karşımızda çerçeve içinde duran kalbin ne kadar süre aldığını merak ediyoruz. "Araya başka bir iş almadan aralıksız bir hafta sürer." diyor.

Ortaya çıkardığı quilling tasarımlarında renk seçimini kendisi yapmayı tercih ediyor Sena Runa. Kırmızı ve siyah, kullanmayı pek sevmediği renkler. Gri rengi ise çok nadir kullanıyor ürünlerinde. Bir erkeğe verilmek üzere bir hediye siparişi aldığı anda, elbette yoğunlukla mavi rengi kullanmadığını belirterek, "Canlı renkleri kullanmayı seviyorum. Renk seçimini bana bırakmalarını istiyorum." diye konuşuyor.

"İleriki dönemlerde bu sanatı başka sanatlarla uyarlamayı veya farklı formlara taşımayı düşünüyör musunuz?" sorumuza, "Çok farklı formlara taşımayı düşünmüyorum açıkçası. Ama kurumsal şirketlerle çalışma şansım olursa daha büyük boyutlarda üretim yapabilmeyi isterim. Tabii ki o zaman daha büyük kâğıtlar gerekecek. Büyük ebatlı olanı bir yana, maalesef Türkiye'de şu anda quilling sanatı için özel üretilen kâğıt bulmak zor." şeklinde cevap veriyor biraz da sitemkâr bir biçimde. Ama her şeye rağmen quilling sanatını icra etmekten mutluluk duyduğunu belirtiyor Sena Runa. Biz de kendisine sanatında başarılar dileyerek söyleşimize son veriyoruz.

